

Чет өлкөлүк мамлекеттердин визалык борборлору Кыргыз Республикасында жана мамлекеттик кызматкерлердин кызматтык жөрөлгөлөрү үчүн визаларды алуу процессиндеги алардын ролу

Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк мамлекеттердин визалык борборлорунун учурдагы тармагын, алардын иштөө өзгөчөлүктөрүн, арыздарды кабыл алуу тартибин жана бул факторлордун мамлекеттик кызматкерлердин кызматтык сапарларын уюштурууга тийгизген таасирин талдоо төмөнкү негизги жыйынтыктарды көрсөтөт.

Кыргыз Республикасынын аймагында расмий визалык борборлор иштейт, алар кыска мөөнөттүү жана айрым категориядагы улуттук визаларды берүү үчүн документтерди кабыл алууну камсыз кылат. Бул борборлордун ишмердүүлүгү жарандардын жана мамлекеттик кызматкерлердин консулдук кызматтарга жетүүсүн жеңилдетүүгө багытталган, үчүнчү өлкөлөргө баруунун кажети жок. Негизги ишке ашыруучу кызмат көрсөтүүчүлөр катары VFS Global, TLScontact жана UK Visa Application Centre кызматтары дипломатиялык миссиялардын тапшырмасы менен иш алып барышат.

Негизги борбор катары Бишкек шаарындагы VFS Global визалык борбору Швейцария, Венгрия, Лихтенштейн жана айрым Европалык союз өлкөлөрүнүн визалары үчүн арыздарды кабыл алат. Ошондой эле борбор Финляндия, Литва жана Улуу Британия визалары үчүн арыздарды кабыл алууга жооптуу. VFS Global борборунун функциялары административдик-техникалык колдоо менен чектелет: документтерди жана биометрикалык маалыматтарды кабыл алуу, материалдарды тиешелүү дипломатиялык өкүлчүлүктөргө өткөрүү. Финалдык визалык чечимди дипломатиялык миссиялар кабыл алат.

Германия Федеративдик Республикасына баруу үчүн визалык арыздарды TLScontact борбору кабыл алат. Бул борбор Германиянын Кыргызстандагы Элчилигинин эксклюзивдүү кызматтык өнөктөшү болуп саналат. Борбор аркылуу Шенген визаларынын бардык категориялары жана айрым улуттук визалар (окуу жана кыска мөөнөттүү профессионалдык программалар) кабыл алынат. Узак мөөнөттүү визалар болсо түздөн-түз Германиянын Элчилигине тапшырылат.

Улуу Британиянын визалык борбору (UK Visa Application Centre) VFS Global башкаруусу алдында иштейт жана ар кандай категориядагы Британия визалары үчүн арыздарды кабыл алат. Процедура электрондук каттоодон баштап, биометрикалык маалыматтарды тапшыруу жана документтерди борборго берүү менен жүргүзүлөт.

Расмий визалык борборлор менен катар, өлкөдө коммерциялык консультациялык структуралар да иштейт. Алар расмий документтерди кабыл алуу укугуна ээ эмес жана алардын ролу консультациялык колдоого гана чектелет. Мамлекеттик кызматкерлердин командировкасын уюштурууда негизги көңүл расмий каналдар аркылуу иштешүүгө бурулат.

Визалык борборлордо жүктөмдүн жогору болушу, арыздардын маал-маалы менен көбөйүшү жана чет өлкөлүк талаптарды сактоо зарылдыгы кызматтык сапарларды алдын ала пландоону талап кылат. Оптималдуу мөөнөт – болжол менен 1–1,5 ай алдын ала. Расмий делегациялык сапарларда визаларды КР ТИМ менен тиешелүү элчиликтердин дипломатиялык кат алышуусу аркылуу алуу сунушталат.

Анализ көрсөтүп тургандай, Кыргыз Республикасындагы расмий визалык борборлор мамлекеттик кызматкерлердин командировкаларын өз убагында уюштурууда маанилүү

фактор болуп саналат. Бирок системанын эффективдүүлүгү мамлекеттик органдардын алдын ала пландоо, документтердин толук болушун камсыздоо жана расмий визалык борборлор менен дипломатиялык миссиялар менен өз ара аракеттенүүгө жараша көз каранды.

Визалык ишти уюштурууну жакшыртуу максатында мамлекеттик органдарга төмөнкү сунуштар берилет:

- Командировкаларды алдын ала пландоо, арыздарды кабыл алуу жана кароо мөөнөттөрүн эске алуу;
- Факультативдүү эмес, расмий визалык борборлорду жана консулдук мекемелерди колдонуу;
- Командировкага жөнөтүлгөн кызматкерлерди талаптар, мөөнөттөр жана документтерди тапшыруу тартиби боюнча үзгүлтүксүз маалыматтандыруу;
- Расмий сапарлар боюнча КР ТИМге алдын ала суроо-талаптарды жөнөтүү.

Бул сунуштарды колдонуу кечигүүлөрдүн тобокелдигин минималдаштырып, корпоративдик жана эл аралык талаптардын аткарылышын камсыз кылып, мамлекеттик органдардын эл аралык ишмердүүлүгүнүн жалпы эффективдүүлүгүн жогорулатат.